

Kansrijk beleid voor economische zelfstandigheid? Scan Rijksbegroting 2014

1. GELIJKE KANSEN IN EEN PARTICIPATIESAMENLEVING?

In deze begrotingsscan kijkt Atria, kennisinstituut voor emancipatie en vrouwengeschiedenis, welke effecten de Rijksbegroting 2014 zal hebben op de economische zelfstandigheid van vrouwen in Nederland.

Of vrouwen economisch zelfstandig zijn, hangt van veel dingen af. Ten eerste natuurlijk van de vraag of zij betaald werk hebben, hoeveel uren zij werken, en wat zij per uur verdienen. En al deze factoren hangen op hun beurt weer af van de werkgelegenheid, van keuzes die vrouwen zelf maken, van beleid van werkgevers, van voorzieningen om betaalde arbeid te combineren met bijvoorbeeld moederschap, vrijwilligerswerk en mantelzorgtaken, en van de verdeling van zorgtaken tussen mannen en vrouwen.

Economische zelfstandigheid

Economische zelfstandigheid is een van de hoofddoelen van het emancipatiebeleid van de overheid ([Hoofdlijnenbrief Emancipatiebeleid 2013-2016](#)).

Iemand is economisch zelfstandig als zij/hij minstens 70% van het minimumloon verdient, in loondienst of als ondernemer.

Inmiddels is ongeveer de helft van de vrouwen van 20 tot 65 jaar economisch zelfstandig. Bij mannen is dat ongeveer drie kwart (bron: Emancipatiemonitor 2012, SCP/CBS, cijfers 2011).

Het is dus niet zo dat alleen de overheid hierin een rol heeft, maar de overheid is wel een van de hoofdrolspelers. Denk aan:

- Belastingen en volksverzekeringen: zijn er voordelen aan een kostwinnersmodel, of is het voor een paar juist voordeliger om allebei betaald te werken? Bevorderen de 'kindregelingen' de economische zelfstandigheid van mensen in diverse types huishoudens? Het combineren van arbeid en zorg: zijn er voldoende voorzieningen zoals kinderopvang, thuiszorg, en verlofregelingen?
- Gelijk loon: doet de overheid al het mogelijke om de loonkloof tussen vrouwen en mannen te verkleinen?
- Werkgelegenheidsbeleid: bereikt de overheid met het re-integratiebeleid vrouwen en mannen even goed? Zijn projecten tegen bijvoorbeeld jeugdwerkloosheid, of voor het stimuleren van ondernemerschap, even geschikt voor meisjes als voor jongens, voor vrouwen als voor mannen?

In tijden van economische crisis heeft het overheidsbeleid nog meer effect op de economische zelfstandigheid dan anders.

In de beginjaren van de crisis raakten meer mannen dan vrouwen hun baan kwijt. Nu beginnen de bezuinigingen op de publieke voorzieningen door te werken. Dat heeft gevolgen voor de economische zelfstandigheid van vrouwen:

- Veel vrouwen werken in de publieke sector. Bezuinigingen in deze sector zijn dus slecht voor de werkgelegenheid van vrouwen.
- Bezuinigingen op kinderopvang en zorg, betekenen dat meer taken onbetaald zullen moeten worden gedaan. Door het traditionele rollenpatroon zijn het vooral vrouwen die dit soort onbetaalde taken op zich nemen. Met als gevolg dat zij minder uren betaald kunnen werken.

Vrouwen in de publieke sector

In Nederland is 68% van degenen die in de publieke sector werken vrouw (overheid, onderwijs, gezondheid en welzijn). Meer dan anderhalf miljoen vrouwen werken in deze sector (bron: CBS Statline, Beroepsbevolking naar branche, 2011).

De klassieke verzorgingsstaat verandert in een participatiesamenleving – aldus de troonrede van 2013: mensen zijn mondiger en zelfstandiger, en van iedereen die dat kan wordt gevraagd om verantwoordelijkheid te nemen voor zijn of haar eigen leven en omgeving.

Participatie is echter niet alleen iets dat gevraagd kan worden van burgers. Het is ook iets waartoe iedereen de kans geboden moet krijgen. En die kansen zijn op dit moment nog niet gelijk. Er zijn grote verschillen naar leeftijd, etnische afkomst en geslacht. Vrouwen participeren meer in onbetaalde zorg, mannen participeren meer in betaalde arbeid. Die verdeling van participatie leidt tot veel ongelijkheid, vooral op het gebied van inkomen en economische zelfstandigheid.

Een overheid die een participatiesamenleving wil, heeft de taak om gelijke kansen op participatie te helpen realiseren.

Kortom, alle redenen voor deze scan waarin de rijksbegroting van het komende jaar wordt doorgelicht op effecten voor economische zelfstandigheid.

Scan op de [Memorie van Toelichting] van de Rijksbegroting 2014

Beleidssterrein/onderwerp		Welke plannen worden er genoemd?	Analyse en aanbevelingen
2	EMANCIPATIEBELEID Zie Memorie van Toelichting bij Begroting OCW, te downloaden op http://www.rijksbegroting.nl/rijksbegroting2014.html		
Opmerking: In de Begroting 2014 wordt verwezen naar de Hoofdlijnenbrief Emancipatiebeleid 2013-2016 . Zie voor de reactie van Atria op dat commentaar, en voor een gezamenlijke reactie van Atria, Nederlandse Vrouwen Raad, Netwerk, VN-Vrouwenverdrag, Samenwerkingsverbanden van het Landelijk Overleg Minderheden, Vereniging voor Vrouw en Recht Clara Wichmann, Vrouwenpodium 2010-2020 en WOMEN Inc: Reactie Hoofdlijnenbrief Emancipatiebeleid			
2.1	Subsidie	De subsidie voor emancipatieprojecten wordt gekort met 25%. Ook wordt vermeld dat voor zowel de Subsidieregeling emancipatie als voor de Subsidieregeling emancipatie 2011 geldt dat medio 2014 het emancipatiebeleid zal worden doorgelicht, dus impliciet ook de subsidies.	Projecten kunnen tot innovatie leiden, dan wel tot het aanpakken van (nu nog niet bekende) actuele problemen. Door hierop te korten wordt de politieke slagkracht op het terrein van emancipatie verminderd. De aangekondigde evaluatie medio 2014 zou kunnen leiden tot verdere bezuinigingen, zowel op projecten als op structurele subsidies. Wanneer echter een kritische ondergrens qua financiering wordt gepasseerd, is het maar de vraag of er dan nog van een landelijk emancipatiebeleid kan worden gesproken dat iets kan betekenen.
2.2	Laaggeletterde vrouwen	Actieplan laaggeletterdheid wordt gehalveerd vanaf 2016: van 4 naar 2 miljoen. De Pilots laaggeletterdheid worden afgebouwd van 5 miljoen euro in 2014 tot 2,5 miljoen in 2015, en vanaf 2016 is hiervoor geen geld meer. Uit het rapport Opbrengsten in beeld 2006-2010 blijkt dat vrouwen oververtegenwoordigd zijn onder laaggeletterden (CINOP, 's -Hertogenbosch).	Gezien de voorgenomen halvering van het budget en gezien de verwachting dat het aantal laaggeletterden de komende jaren niet zal dalen, is het eerder zaak de middelen te verhogen dan te halveren, opdat de minister voor emancipatie werkelijk armslag krijgt laaggeletterde vrouwen te activeren zoals in de Hoofdlijnenbrief Emancipatiebeleid is opgenomen.

Beleidsterrein/onderwerp	Welke plannen worden er genoemd?	Analyse en aanbevelingen
	<p>In een onderzoek naar laaggeletterdheid wordt gesteld dat in 2020 - bij ongewijzigd beleid - er verhoudingsgewijs nauwelijks minder laaggeletterden zullen zijn, nl. 10% van de bevolking. Dat de meerderheid daarvan ook dan vrouwen zullen zijn wordt eveneens verwacht (bron: Laaggeletterdheid in Nederland, ROA Maastricht University en ECHO Expertisecentrum Beroepsonderwijs, 2011). Citaat uit emancipatiebrief: "Als coördinerend Minister voor Emancipatie blijf ik mij richten op het activeren van laagopgeleide en laaggeletterde vrouwen" (Bron: Brief van de minister van OCW, 30 420 Emancipatiebeleid, nr. 180).</p>	

Beleidsterrein/onderwerp		Welke plannen worden er genoemd?	Analyse en aanbevelingen
3	ONDERWIJS Zie Memorie van Toelichting bij Begroting OCW, te downloaden op http://www.rijksbegroting.nl/rijksbegroting2014.html		
3.1	Volwasseneneducatie	<p>De aangenomen Motie Yücel: de regering wordt verzocht, in overleg te gaan met de VNG en lokale overheden met als doel om naar mogelijkheden te zoeken om vanuit educatie- en re-integratiemiddelen naar het idee van de vroegere moedermavo's educatievormen aan te bieden die vrouwen en mannen kunnen leiden naar arbeidsmarktparticipatie en daarmee financiële onafhankelijkheid (bron: TK 30 420, nr. 181).</p> <p>De Kamer is nog niet geïnformeerd over het hoe en wanneer van de uitvoering van de motie.</p>	Voor laaggeletterden (en laag opgeleiden) is volwasseneneducatie een belangrijk middel om meer kans te maken op de arbeidsmarkt en dus het bereiken van economische zelfstandigheid. Een snelle en ruimhartige uitvoering van de Motie Yücel, met specifieke aandacht voor vrouwen, verdient dan ook aanbeveling.
3.2	Vrouwen en techniek	<p>De subsidie voor School aan zet plus het Platform Bèta/Techniek wordt vanaf 2013 opgevoerd van 190.000 euro tot 5,5 miljoen in 2016 t/m 2018. Al met al zijn meisjes nog steeds in de minderheid in technische opleidingen, met hier en daar een licht stijgende trend.</p>	<p>Gezien de grote vraag naar technisch onderlegd personeel is het blijven stimuleren van een technische studiekeuze door meisjes en vrouwen voor de (nabije) toekomst van belang. Ook bevordert die grote vraag de kans voor vrouwen op economische zelfstandigheid. Een substantieel deel van deze financiering zou geoormerkt moeten worden voor het bevorderen van de instroom en succesvolle uitstroom van meisjes en vrouwen in technische opleidingen, (mbo, vo, hbo, wo).</p> <p>In het mbo is een licht stijgende trend van het aandeel meisjes van de leerlingen in de sector techniek tussen 2009-2012: 15%->17,5%. In 2012/2013 is er echter een terugval naar het niveau van 2010/2011. Sinds 2007 schommelt in het hbo het percentage vrouwelijke gediplomeerden (alle studies) rond de 59%. Als we echter kijken naar het Hoger, Technisch & Natuurwetenschappelijk Onderwijs (HTNO), dan ligt het percentage vrouwen dat een diploma haalt rond de</p>

	Beleidsterrein/onderwerp	Welke plannen worden er genoemd?	Analyse en aanbevelingen
			<p>15,5%: in 2007/08 14,5%, 2011/12 16,6%. Een langzaam stijgende lijn, maar niet in verhouding tot het totaal aantal vrouwelijke hbo-leerlingen.</p> <p>In het wetenschappelijk onderwijs is het totaal aantal vrouwelijke afgestudeerden gemiddeld 55% (sinds 2007). Bij WO techniek (master) was in 2007 25,6% vrouw, maar de jaren daarop gemiddeld 22%. Bij WO natuur was dit resp. 30,7% en 36% (bron: www.vhto.nl/cijfers-trends).</p>

Beleidssterrein/onderwerp		Welke plannen worden er genoemd?	Analyse en aanbevelingen
4	KINDEROPVANG Zie Memorie van Toelichting bij Begroting SZW, te downloaden op http://www.rijksbegroting.nl/rijksbegroting2014.html		
4.1	Kosten	Ouders die betaalde arbeid verrichten en ouders die tot een doelgroep behoren zoals omschreven in de Wet kinderopvang (Wko), ontvangen een inkomensafhankelijke bijdrage in de kosten van kinderopvang: de kinderopvangtoeslag. De uitgaven aan kinderopvang zijn in 2014 nagenoeg gelijk aan de uitgaven in 2013. De wettelijke maximum uurprijs voor dagopvang stijgt van 6,46 euro in 2013 naar 6,70 in 2014.	Ouders maken minder gebruik van (formele) kinderopvang, omdat opvang duur is als gevolg van eerdere bezuinigingen. Daardoor treedt vraaguitval op. Dat is financieel een meevaller voor de rijksbegroting, maar: <ul style="list-style-type: none"> • het is ongunstig voor de werkgelegenheid van werknemers in de kinderopvang. Steeds meer kinderdagverblijven moeten sluiten, en vooral veel vrouwen verliezen hierdoor hun werk. • voor de kinderen is het riskant, want voor een deel betekent deze vraaguitval dat de kinderen worden opgevangen in de informele opvang, waar geen kwaliteitscontrole is. • voor de economische zelfstandigheid is het nadelig, want de vraaguitval komt voor een ander deel doordat ouders minder gaan werken vanwege de hoge kosten voor kinderopvang. In een enquête van de FNV en de Stichting Voor Werkende Ouders meldt een op de vier ouderparen dat zij minder uren zijn gaan werken, of dat een van de twee ouders helemaal met werk is gestopt. <p>Atria beveelt aan om de kinderopvangtoeslag voor ouders te verhogen: kwalitatief goede kinderopvang is goed voor kinderen, en betaalbare kinderopvang bevordert de arbeidsparticipatie van vooral vrouwen (zowel in personen, als in uren).</p>
4.2	Kwaliteit	Het budget voor subsidies stijgt in 2014 (ten opzichte van 2013). Voor 2014 worden de uitgaven aan subsidies op circa 7,5 miljoen euro geraamd. Het gaat hoofdzakelijk om subsidies gericht op de bevordering van de kwaliteit van kinderopvang. Het betreft onder	De extra subsidies voor kwaliteit zijn positief. Atria mist in de kabinetsplannen echter een structurele visie op (het verhogen van) de kwaliteit van de kinderopvang. Denk aan het verhogen van het opleidingsniveau van kinderopvangpersoneel. Uit onderzoeken blijkt dat een dergelijke maatregel positieve effecten heeft op de

Beleidsterrein/onderwerp		Welke plannen worden er genoemd?	Analyse en aanbevelingen
		andere een kwaliteitsimpuls kinderopvang van 5 miljoen euro in 2014. Dit is onderdeel van de toezegging aan de Tweede Kamer om in vier jaar tijd 20 miljoen euro te investeren in de kwaliteit van kinderopvang.	ontwikkeling van de kinderen, o.a. de taalontwikkeling. Het kabinet hoort de randvoorwaarden te creëren wat hogere kwaliteit in de kinderopvang betreft, en de partners in de samenleving hierbij te betrekken. Te gemakkelijk verwijst het kabinet nu naar de rol van de ouders, via oudercommissies of hun keuze voor een bepaalde kinderopvang. Dat is onrealistisch. Oudercommissies hebben alleen adviesrecht. Daarnaast kan het gedrag van ouders wat betreft kinderopvang niet worden vergeleken met dat van consumenten die zomaar een ander product kunnen kopen: ouders denken goed en zorgvuldig na voordat ze van kinderopvang veranderen. Het gaat immers om hun kinderen, die een emotionele band met andere kinderen en een kinderopvang hebben opgebouwd.
4.3	Fraude en fouten	Het kabinet heeft vanaf 2014 in de begroting een besparing verwerkt als gevolg van de intensievere aanpak van toeslagfraude.	Het is goed als fraude wordt aangepakt, maar Atria vraagt daarnaast aandacht voor de fouten in de uitvoering van de kinderopvangtoeslag (onder andere bij de Belastingdienst). Hierbij gaat veel mis, aldus signalen van o.a. instituten Sociaal Raadsliden. Dit is vooral nadelig voor mensen met lage inkomens, die buiten hun schuld in financiële moeilijkheden komen. Dat is niet bevorderlijk voor de arbeidsparticipatie en de financiële zelfstandigheid.

Beleidsterrein/onderwerp		Welke plannen worden er genoemd?	Analyse en aanbevelingen
5	KOOPKRACHT EN INKOMEN Zie Memorie van Toelichting bij Begroting SZW, te downloaden op http://www.rijksbegroting.nl/rijksbegroting2014.html		
5.1	Koopkrachtgevolgen	In de Memorie van Toelichting bij de begroting van het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) worden de gemiddelde koopkrachtgevolgen van alle voorgenomen maatregelen (en de verwachte prijs- en loonontwikkelingen) weergegeven, uitgesplitst naar soorten huishoudens en naar inkomensgroepen. Per saldo gaat 57% van de huishoudens erop achteruit in 2014 (t.o.v. 2013). Het koopkrachteffect is voor lagere inkomens negatiever dan voor hogere. Ook voor de huishoudens rond het sociaal minimum is het effect overwegend negatief. Werkenden komen er over het algemeen beter vanaf dan niet-actieven. Gezinnen met kinderen hebben over het algemeen een betere koopkrachtontwikkeling dan huishoudens zonder kinderen. NB: zie over de koopkracht ook paragraaf 6 van deze begrotingsscan, over kindregelingen en toeslagen.	Inzicht in de koopkrachtontwikkeling tussen mannen en vrouwen ontbreekt. Atria beveelt aan om hier wel naar te kijken, zodat bij het nemen van maatregelen bekend is of deze maatregelen de inkomens kloof tussen vrouwen en mannen vergroten, dan wel verkleinen. Het gemiddelde inkomen van vrouwen met een inkomen is 21.400 euro, van mannen met een inkomen is dit 36.600 (CBS Statline, september 2013, cijfers 2012).
5.2	Armoede en schulden	Het kabinet trekt in 2014 80 miljoen euro extra uit voor armoede- en schuldenbeleid, en in 2015 en verder 100 miljoen. Onderdeel hiervan is schuldpreventie door grotere zelfredzaamheid, en vergroten van het financiële bewustzijn onder jongeren.	Atria beveelt aan hierbij ook speciaal aandacht te besteden aan de financiële zelfredzaamheid van vrouwen. Economische zelfstandigheid gecombineerd met financieel bewustzijn kan een belangrijke bijdrage leveren aan preventie van armoede en schulden onder vrouwen. Vrouwen die niet economisch zelfstandig zijn, zijn immers kwetsbaar voor levensgebeurtenissen zoals echtscheiding, overlijden van de partner, of pensionering. Dat beseffen zij vaak onvoldoende. Vrouwen hebben gemiddeld minder financiële kennis dan mannen, en voor niet-economisch zelfstandige vrouwen geldt dat in het bijzonder (zie hierover uitgebreider: Factsheet financiële zelfredzaamheid ,

Beleidsterrein/onderwerp		Welke plannen worden er genoemd?	Analyse en aanbevelingen
			ondersteuning van financieel kwetsbare vrouwen , E-Quality 2010). Atria beveelt aan de financiële inzichten en competenties van deze vrouwen te vergroten, bijvoorbeeld door een campagne over het belang van economische zelfstandigheid, en door laagdrempelige bijeenkomsten in de buurt, zoals Vrouw en Geld-café's.
5.3	Algemene Nabestaandenwet (Anw)	Voor nieuwe instroom wordt het recht op uitkering voor nabestaanden verkort tot 1 jaar. Dit was al aangekondigd in het regeerakkoord. Verder wordt (ook voor bestaande gevallen) de uitkeringsnorm verlaagd met 20 procentpunt, wat deels wordt gecompenseerd door invoering van een zogenaamde 'alleenstaande-ouderkop' in de belastingen. Zie hierover paragraaf 6.1, herziening kindregelingen.	In een geëmancipeerde samenleving is iedereen economisch zelfstandig, en is voor weduwen hooguit een korte overbrugging nodig om de terugval in huishoudinkomen op te vangen. Op dit moment is echter ongeveer de helft van de vrouwen niet economisch zelfstandig. Bovendien is het in de huidige arbeidsmarkt voor velen niet eenvoudig om op korte termijn economisch zelfstandig te worden. Of maatregelen als de beperking van de Anw de economische zelfstandigheid van niet economisch zelfstandige weduwen daadwerkelijk dichterbij brengen valt te betwijfelen.

	Beleidsterrein/onderwerp	Welke plannen worden er genoemd?	Analyse en aanbevelingen
6	KINDREGELINGEN, TOESLAGEN, EN BELASTINGKORTINGEN Zie Memorie van Toelichting bij Begroting SZW, te downloaden op http://www.rijksbegroting.nl/rijksbegroting2014.html		
6.1	Herziening kindregelingen: minimumuitkeringen en kindgebonden budget	<p>Van de elf huidige kindregelingen blijven er vier over. Vanuit economische zelfstandigheid zijn vooral de volgende punten relevant, die allemaal in 2015 zouden moeten ingaan:</p> <ol style="list-style-type: none"> a. Invoering van een 'alleenstaande-ouderkop' op het kindgebonden budget in de belasting (voor lage inkomens), in plaats van de huidige alleenstaande ouderkorting (voor alle inkomens); b. Verlaging van de minimumuitkeringen voor alleenstaande ouders (waarvan 95% moeder is) met twintig procentpunt; c. Afbouw van het kindgebonden budget en de alleenstaande-ouderkop zodra men meer dan het minimum verdient. Nu ligt die grens nog ca. 6.400 euro hoger. <p>Resultaat van deze drie maatregelen: Werkende alleenstaande ouders met een minimuminkomen gaan er circa 2580 euro per jaar op vooruit. Niet-werkende alleenstaande ouders gaan er circa 530 euro per jaar op achteruit. Dit maakt het aantrekkelijker om te gaan werken, als je daarmee per maand ongeveer het minimumloon verdient. De armoedeval verdwijnt.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Vanuit het streven naar meer economische zelfstandigheid is het goed om alleenstaande ouders te stimuleren om te gaan werken. De huidige arbeidsmarkt is echter niet gunstig, dus het is niet realistisch om te denken dat de bijna 120.000 alleenstaande ouders die een minimumuitkering hebben nu werk zouden kunnen vinden. Door hun toch al lage uitkering juist nu te verlagen, neemt het aantal vrouwen en kinderen in armoede toe. 2. De meeste moeders in Nederland werken in deeltijd. Daar is de maatschappij ook op ingericht. Maar voor wie met een laag uurloon in deeltijd gaat werken, zijn de nu voorgestelde maatregelen niet gunstig. Het zou realistischer zijn om ook gedeeltelijke uitstroom uit de bijstand te bevorderen. De betrokkenen zijn dan helaas niet helemaal economisch zelfstandig, maar zetten wel stappen in die richting. Wie eenmaal werkt, kan na verloop van tijd meer gaan werken en/of verdienen. 3. De armoedeval van bijstand naar werk zal door de huidige plannen verdwijnen. Maar door meteen vanaf het minimuminkomen al het kindgebonden budget (en de alleenstaande-ouderkop) af te gaan bouwen, wordt meer dan het minimum verdienen ontmoedigd voor (alleenstaande) ouders. Ook de alleenstaande ouderkorting voor hogere

	Beleidsterrein/onderwerp	Welke plannen worden er genoemd?	Analyse en aanbevelingen
			<p>inkomens verdwijnt helemaal. Dat is niet goed om de inkomenskloof tussen mannen en vrouwen te verkleinen.</p> <p>Atria beveelt aan om alleenstaande ouders te stimuleren om te werken door ook gedeeltelijke uitstroom uit de bijstand te bevorderen en door goede kinderopvang (inclusief vakantieopvang, tussenschoolse opvang, en voorzieningen voor kinderen van 12+).</p> <p>Atria beveelt aan om de armoede onder alleenstaande ouders en hun kinderen niet te verhogen door hun inkomen te verlagen als zij niet volledig kunnen uitstromen uit de bijstand. Dit geldt zeker in de huidige arbeidsmarkt. Atria beveelt aan om het kindgebonden budget en de alleenstaande-ouderkop niet al vanaf het minimuminkomen te gaan afbouwen.</p>
6.2	Herziening kindregelingen: Vervallen ouderschapsverlofkorting per 1 januari 2015	Het inkomensverlies als je ouderschapsverlof opneemt wordt nu deels gecompenseerd door een fiscale heffingskorting van de helft van het wettelijke minimumuurloon per opgenomen uur. De regering wil dit schrappen omdat het 'weinig effectief' is: de tegemoetkoming 'lijkt niet bepalend te zijn voor het al dan niet opnemen van verlof'.	<p>Het is de vraag of de huidige tegemoetkoming inderdaad geen rol speelt. Uit het SCP-onderzoek Verlof Vragen (2011) blijkt wel dat de huidige regeling voor veel mensen te mager is. Van degenen die geen verlof opnemen maar dat wel zouden willen, geeft meer dan een derde op dat zij dat niet opnemen om financiële redenen. Zou het schrappen van de huidige tegemoetkoming (hoe gering ook) dan niet leiden tot nóg minder mensen die verlof opnemen? Bovendien, ook al zou de regeling weinig effect hebben op het aantal verlofgangers: moeders nemen ongeveer tweemaal zo vaak verlof op als vaders. Het wegvallen van de huidige regeling zou dus vooral een inkomensachteruitgang voor moeders opleveren.</p> <p>Atria beveelt daarom aan de ouderschapsverlofkorting minimaal te handhaven, en zo snel mogelijk uit te breiden.</p>

Beleidsterrein/onderwerp		Welke plannen worden er genoemd?	Analyse en aanbevelingen
6.3	Herziening kindregelingen: Geen tijdsbestedingsvoorwaarden in kinderbijslag voor 16-17 jarigen met startkwalificatie, per 1 januari 2014	De regering wil voortaan dat er recht is op kinderbijslag voor kinderen met een startkwalificatie, ook als zij geen vervolgonderwijs volgen en niet zijn ingeschreven als werkzoekende. Het past volgens de regering niet binnen de doelstelling van de kinderbijslagwet om te bepalen hoe de kinderen hun tijd besteden; als de kinderen zelf niet voldoende verdienen, zijn hun ouders verantwoordelijk voor hun onderhoud.	De argumentatie van de regering om kinderbijslag te verstrekken is begrijpelijk. Toch is het zorgelijk als jongeren thuis zitten zonder te leren of werk te zoeken. Uit een onderzoek van E-Quality (een van de voorgangers van Atria) uit 2009 bleek dat meer meisjes dan jongens in deze situatie zitten ('Misschien had ik wel hoger gekund', schoolloopbanen van meisjes uit etnische minderheidsgroepen, E-Quality). Atria beveelt aan dat gemeenten deze jongeren proberen te bereiken, bijvoorbeeld in het kader van het arbeidsmarktbeleid of onderwijsbeleid.
6.4	Herintredersval en deeltijdval	Als een partner werkt en de andere niet, ontstaat er soms een 'herintredersval' als de niet-werkende zou gaan werken (door de effecten op belastingen, toeslagen, en kinderopvangkosten). Dit verschijnsel wordt in 2014 minder sterk, vooral door verhoging van de fiscale arbeidskorting. Datzelfde geldt ook voor deeltijders in anderhalfverdieners-huishoudens, die hun uren uitbreiden (met uitzondering van de hogere inkomens).	Het kleiner maken van de herintredersval en deeltijdval kan bijdragen aan meer economische zelfstandigheid.
6.5	Afbouw overdracht heffingskorting	Zoals al bekend hebben steeds minder huishoudens recht op de 'aanrechtsubsidie' (de mogelijkheid voor partners die geen/weinig inkomen hebben om hun recht op heffingskorting over te dragen aan de andere partner). In 2014 raken ca. 370.000 huishoudens deze mogelijkheid kwijt.	De overdracht van de heffingskorting maakt het minder aantrekkelijk om te gaan werken. Het afbouwen hiervan bevordert de economische zelfstandigheid. Bij de huidige arbeidsmarktsituatie moet hierbij wel worden aangetekend dat niet al deze partners op korte termijn werk zullen vinden.

Beleidsterrein/onderwerp		Welke plannen worden er genoemd?	Analyse en aanbevelingen
7	ARBEIDSMARKT EN RE-INTEGRATIE Zie Memorie van Toelichting bij Begroting SZW, te downloaden op http://www.rijksbegroting.nl/rijksbegroting2014.html		
7.1	Jeugdwerkloosheid	Ter bestrijding van jeugdwerkloosheid worden diverse middelen ingezet, zoals het stimuleren van opleidingen met arbeidsmarktkansen, extra middelen voor regionale startersbeurzen en jongerenloketten, versterken aansluiting onderwijs-arbeidsmarkt (nationaal Techniepact 2020) en een ambassadeur jeugdwerkloosheid om partijen bij elkaar te brengen.	Aanpakken van de jeugdwerkloosheid is in principe goed voor de economische zelfstandigheid van jongeren (m/v). Atria beveelt aan om te monitoren of met de maatregelen meisjes evenzeer worden bereikt als jongens, en de maatregelen eventueel bij te sturen als dat niet het geval blijkt. De inzet specifiek in de richting van techniek bijvoorbeeld is zeker ook voor meisjes kansrijk, maar vereist dan wel extra inspanning in de richting van de meisjes zelf en in de richting van werkgevers.
7.2	Arbeidsparticipatie ouderen	Naast het al bestaande instrumentarium – bijvoorbeeld mobiliteitsbonussen en de premiekorting die werkgevers kunnen krijgen als zij een oudere uitkeringsgerechtigde in dienst nemen – is voor 2013 en 2014 in totaal 67 miljoen euro extra uitgetrokken om oudere werklozen aan het werk te helpen, bijvoorbeeld via netwerkgroepen en inspiratiedagen. Daarnaast is er een subsidieregeling van 28 miljoen euro (2013-2016) voor speciale scholingsvouchers voor 55plussers, en extra fees voor intermediairs die ouderen aan werk helpen.	Atria beveelt aan om bij al deze maatregelen aandacht te besteden aan de arbeidsmarktpositie van oudere vrouwen. Deze wordt wel eens vergeten, zoals bij de in 2013 ingevoerde fiscale doorwerkbonus die nadelig is voor deeltijders (voornamelijk vrouwen). De netto arbeidsparticipatie onder oudere vrouwen is aanmerkelijk slechter dan die van mannen (in de leeftijd van 60-65 jaar is de participatie van vrouwen 24%, van mannen 45%). Het verschil is in deze leeftijdscategorie groter dan in de andere groepen (bron: CBS statline, cijfers 2011).
7.3	Participatiewet	De Participatiewet (ingangsdatum: 1 januari 2015) moet ervoor zorgen dat mensen met een arbeidsbeperking kunnen werken. 35 regionale Werkbedrijven treden op als schakel tussen vraag en aanbod. Tegelijk met de invoering van de Participatiewet wordt de Wet sociale werkvoorziening (Wsw) afgesloten voor nieuwe instroom, en geldt de Wet werk en arbeidsondersteuning jonggehandicapten (Wajong)	Atria beveelt aan vanaf het begin te monitoren wat de gevolgen zijn voor vrouwelijke arbeidsgehandicapten. Hebben zij even veel kans op de extra banen?

Beleidssterrein/onderwerp		Welke plannen worden er genoemd?	Analyse en aanbevelingen
		alleen nog voor mensen die geheel niet kunnen werken. Werkgevers in de marktsector hebben toegezegd dat er in 2014 2500 extra banen voor arbeidsgehandicapten komen, en in 2015 7500. De overheid zal in 2014 voor 2500 en in 2015 voor 5000 extra banen zorgen. Dit wordt gemonitord t.o.v. een nulmeting in 2013. Komen er niet voldoende extra banen, dan volgt een wettelijk verplicht quotum.	
7.4	Sectorplannen	Er is 600 miljoen euro uitgetrokken voor sectorplannen voor de arbeidsmarkt, uit te voeren door sociale partners. Dit is onderdeel van het sociaal akkoord. De sectorplannen zijn gericht op instroom van jongeren, behoud van ouderen, werk-naar-werkbegeleiding, instroom van mensen met afstand tot de arbeidsmarkt, mobiliteit en duurzame inzetbaarheid.	Atria beveelt zowel de regering als de sociale partners aan om bij de sectorplannen ook te kijken naar relevante verschillen tussen vrouwen en mannen op de arbeidsmarkt (waaronder verschillen tussen traditionele 'vrouwensectoren' en 'mannensectoren'), en te zorgen dat de plannen vrouwen even goed bereiken als mannen.
7.5	Positie flexwerkers	Met ingang van 2015 kunnen flexwerkers na twee jaar aanspraak maken op een vast contract (dat is nu drie jaar).	Deze maatregel, eerder een vast contract, vergroot de kans op een bestendiger economische zelfstandigheid. Van alle vrouwelijke werknemers heeft 20% een flexcontract, van de mannelijke werknemers 17,5% (bron: CBS Statline, cijfers 2012).
7.6	Afspraken met sociale partners over arbeid en zorg	Het kabinet wil de randvoorwaarden voor het combineren van arbeid en zorg verbeteren, onder andere met het oog op participatiebevordering, vooral van vrouwen. Het kabinet gaat met sociale partners in overleg over een gezamenlijke inzet hiertoe. Het gaat dan bijvoorbeeld om het stimuleren van een grotere betrokkenheid van mannen bij (mantel-)zorgtaken, het creëren van flexibiliteit in het arbeidspatroon, de kinderopvang en de aansluiting daarvan met het onderwijs, en aandacht voor psychosociale arbeidsbelasting.	Goede voorwaarden om arbeid en zorg te combineren zijn cruciaal voor de economische zelfstandigheid van vrouwen. Dat het kabinet hierover in overleg gaat met sociale partners is positief, en Atria hoopt dat dit leidt tot concrete maatregelen.
7.7	Invoering arbeidsmodule in de inburgering	Het kabinet wil de inburgeringseisen aanscherpen met een onderdeel ter bevordering van	De gesubsidieerde inburgeringstrajecten zijn inmiddels afgeschaft. Inburgeraars moeten hun

	Beleidsterrein/onderwerp	Welke plannen worden er genoemd?	Analyse en aanbevelingen
		arbeidsparticipatie.	<p>inburgering geheel zelf regelen en betalen. Dat kan vooral voor gezinsmigranten zonder eigen inkomen (merendeels vrouwen) een probleem zijn.</p> <p>Dat arbeidsparticipatie een verplicht onderdeel wordt voor alle inburgeraars is echter een positieve ontwikkeling. E-Quality (een van de voorgangers van Atria) heeft ten tijde van de evaluatie van de Wet inburgering een advies uitgebracht waarin werd gewezen op het feit dat veel vrouwen een speciaal inburgeringstraject volgden gericht op hun rol als moeder en huisvrouw – terwijl de meeste vrouwelijke inburgeraars net als mannen geïnteresseerd waren in de mogelijkheden op de arbeidsmarkt (Meer rendement mogelijk bij inburgering vrouwen, advies naar aanleiding van de evaluatie van de Wet inburgering, E-Quality 2010).</p>

Beleidsterrein/onderwerp		Welke plannen worden er genoemd?	Analyse en aanbevelingen
8	GELIJKE KANSEN Zie Memorie van Toelichting bij Begroting SZW, te downloaden op http://www.rijksbegroting.nl/rijksbegroting2014.html		
8.1	Zorgdragen voor gelijke kansen voor en tijdens arbeidsdeelname	De begroting van het ministerie van SZW vermeldt dat de minister zorg draagt voor gelijke kansen voor en tijdens arbeidsdeelname. Concrete beleidsvoornemens op het terrein van gelijke behandeling naar gender en/of etniciteit ontbreken echter in de begroting.	Atria beveelt aan om de verantwoordelijkheid van het vakministerie op dit punt in te vullen met concrete beleidsvoornemens.
8.2	Gelijk loon	De begroting van het ministerie van SZW bevat geen enkel voornemen op het terrein van gelijk loon voor vrouwen en mannen.	In het bedrijfsleven verdienen vrouwen gemiddeld per uur 21% minder dan mannen, en bij de overheid 14%. Het 'gecorrigeerde' beloningsverschil is in beide sectoren 8% (gecorrigeerd naar andere kenmerken dan geslacht, bijvoorbeeld leeftijd of opleiding) (bron: Emancipatiemonitor 2012, SCP/CBS). Voor economische zelfstandigheid is het belangrijk dat het beloningsverschil kleiner wordt (zowel het gecorrigeerde als het ongecorrigeerde verschil).

Beleidsterrein/onderwerp		Welke plannen worden er genoemd?	Analyse en aanbevelingen
9	ONDERNEMERS Zie Memorie van Toelichting bij de begroting van het ministerie van Economische Zaken, te downloaden op http://www.rijksbegroting.nl/rijksbegroting2014.html		
9.1	Zelfstandigenaftrek	Beperking van de aangekondigde korting op de zelfstandigenaftrek. Die bezuiniging is teruggedraaid van 500 naar 300 miljoen euro.	De zelfstandigenaftrek had/heeft iets meer voordeel voor mannen, omdat zzp-ers die in deeltijd werken (minder dan drie dagen) niet in aanmerking komen voor deze belastingaftrek. Vrouwelijke zzp-ers werken vaker in deeltijd dan mannen. Maar dan werken ze meestal drie of vier dagen dus is het maar voor een kleine groep een probleem. De beperking van de korting betekent dan ook het gedeeltelijk teruggedraaien van een maatregel die genderongelijkheid voor die kleine groep bewerkstelligt (bron: Zelfstandigen Enquête Arbeid 2012 , CBS/TNO).
9.2	Financieringsmogelijkheden	De financieringsmogelijkheden voor ondernemers worden vergroot: de Verhoging van de Garantie Ondernemersfinanciering (GO) van 25 naar 75 miljoen euro in 2014 is bestemd voor ondernemers die krediet willen aantrekken bij banken en is gericht op (middel-)grote ondernemingen	Vrouwelijke ondernemers hebben relatief vaak een kleine onderneming (bron: Benchmark Emancipatie). Zij hebben dus minder profijt van deze uitbreiding.
9.3	Subsidies voor Topsectoren	Meer investeringen in Topsectoren, onder andere opbouw tot 25 miljoen euro extra in 2017 voor de sector Energie.	Veel stimuleringsmaatregelen gericht op de Topsectoren, bijna allemaal sectoren waar het merendeel van de ondernemers en werknemers mannen zijn: Tuinbouw, Agri en food, Water, Chemie en High tech. Niet nieuw, maar vergroot wel de genderongelijkheid: bijna alle subsidies van het ministerie van EZ gaan naar sectoren als landbouw, veeteelt en visserij, dus vooral 'mannensectoren'. Deze subsidies worden weliswaar verlaagd, maar maakt dat de genderongelijkheid hiermee wellicht iets kleiner?

	Beleidsterrein/onderwerp	Welke plannen worden er genoemd?	Analyse en aanbevelingen
			Bronnen: Benchmark emancipatie: vrouwelijke ondernemers Benchmark emancipatie: vrouwelijke werknemers, per sector www.benchmarkemancipatie.nl/werkgevers Rijksoverheid: ondernemersklimaat en innovatie

Beleidsterrein/onderwerp		Welke plannen worden er genoemd?	Analyse en aanbevelingen
10	ZORG Zie Memorie van Toelichting bij de begroting van het ministerie van VWS, te downloaden op http://rijksbegroting.nl/rijksbegroting2014.html		
10.1	Algemeen	<p><i>Hervorming van de zorg</i> Het versterken van de <u>zelfredzaamheid</u> staat centraal in de hervormingen van de zorg. Veel mensen moeten zorg en ondersteuning – die in het verleden collectief werd betaald – nu voor eigen rekening nemen of een beroep doen op de omgeving. Iedereen is in eerste instantie zelf verantwoordelijk voor het bevorderen van de eigen gezondheid. Zelfredzaamheid moet meer een vanzelfsprekend uitgangspunt zijn. Mensen moeten de mogelijkheid krijgen de regie en verantwoordelijkheid te nemen voor hun eigen behandeling en zelf keuzes te maken. Centraal staat wat cliënten en hun omgeving zelf kunnen doen. Vervolgens moet worden bekeken wat aanvullend van professionals en gemeenten nodig is om het zo goed mogelijk zelf te kunnen blijven doen.</p> <p><i>Informele zorg</i> Eén van de uitgangspunten van de hervorming van de langdurige zorg is dat van mensen mag worden verwacht dat zij elkaar naar vermogen ondersteunen. In combinatie met de stijging van het aantal ouderen betekent dit dat van meer mensen zal worden gevraagd zich in te zetten voor hun naasten.</p>	<p>De hervormingen in de zorgsector treffen vrouwen dubbel. In de zorgsector werken voornamelijk vrouwen. Door de bezuinigingen in de zorg zullen de komende jaren veel banen (huishoudelijke hulp, persoonlijke verzorging, verpleging) verdwijnen. Het verminderen van de arbeidsplaatsen zal dus veel vrouwen hun baan kosten. Daarnaast komt er door hervormingen extra druk te liggen op de informele zorg. Zorgaanvragers zullen een groter beroep moeten doen op hun naasten. Dit betekent dat meer zorgtaken onbetaald zullen moeten worden gedaan. Door het traditionele rollenpatroon zijn het vooral vrouwen die dit soort onbetaalde taken op zich nemen. Met als gevolg dat zij minder uren betaald kunnen werken.</p> <p>Bovenstaande ontwikkelingen kunnen een negatief effect hebben op de arbeidsparticipatie en daarmee op de economische zelfstandigheid van vrouwen. In de beleidsagenda wordt niet ingegaan op deze genderspecifieke aspecten van de hervormingen van de zorgsector. Beleid dat de facto vrouwen treft in nadelige zin is in strijd met het VN-Vrouwenverdrag. Atria pleit ervoor dat de voorgestelde bezuinigingen worden getoetst op gendereffecten en de mate van gendersensitiviteit.</p>
10.2	Huishoudelijke verzorging	Ten opzichte van het regeerakkoord zijn enkele maatregelen verzacht. Dagbesteding, persoonlijke verzorging en huishoudelijke hulp blijven beschikbaar	Ondanks het terugdraaien c.q. verminderen van de maatregelen rond de huishoudelijke verzorging, blijft er een behoorlijke korting op

	Beleidsterrein/onderwerp	Welke plannen worden er genoemd?	Analyse en aanbevelingen
		<p>in 2014. Ook vindt in 2014 geen verhoging plaats van de norm voor gebruikelijke zorg (de activiteiten die partners, ouders van kinderen of huisgenoten normaal gesproken geacht worden voor elkaar te doen). In tegenstelling met het regeerakkoord kunnen ook nieuwe cliënten in de WMO in 2014 een beroep blijven doen op huishoudelijke hulp. De voorgenomen korting per 2015 op het budget voor huishoudelijke hulp van 75% wordt verlaagd naar 40%.</p>	<p>huishoudelijke hulp bestaan vanaf 2015. Dit vergroot de druk die er op de directe omgeving van zorgaanvragers komt te liggen. Indien meer uren aan de verzorging van naasten besteed moeten worden, kan dit ten koste gaan van de arbeidsparticipatie van vrouwen (en daarmee van hun economische zelfstandigheid). De genoemde maatregelen zullen, gezien de huidige traditionele rolpatronen nadeliger uitpakken voor vrouwen dan voor mannen.</p> <p>Atria pleit voor gendersensitief beleid dat rekening houdt met de huidige verschillen in arbeid en zorg tussen mannen en vrouwen. Het streven naar meer economische zelfstandigheid kan in gevaar komen bij de groeiende druk op huishoudelijke verzorging door naasten.</p>
10.3	Mantelzorg	<p><i>Informele zorg</i> Eén van de uitgangspunten van de hervorming van de langdurige zorg is dat van mensen mag worden verwacht dat zij elkaar naar vermogen ondersteunen. Gezien de stijging van het aantal ouderen betekent dit dat van meer mensen zal worden gevraagd zich in te zetten voor hun naasten. Voorop staat dat mantelzorgers nergens toe verplicht worden en dat het beleid er niet op is gericht mantelzorgers (verplicht) in te zetten voor 'lijfsgebonden zorg'.</p> <p><i>Ondersteuning aan mantelzorgers:</i> Gemeenten en aanbieders van zorg en welzijn moeten ook betere ondersteuning aan mantelzorgers bieden. Met de VNG en veldorganisaties wordt gewerkt aan een gezamenlijke agenda die zich richt op de speerpunten uit de Kamerbrief «Versterken, verlichten en verbinden». Deze agenda moet in het najaar van 2013 af zijn. Concrete acties voor 2014 zijn onder andere: het samen met de VNG aanpassen van de</p>	<p><i>Mantelzorg</i> Mantelzorg is onbetaalde zorg die gegeven wordt aan een bekende uit iemands omgeving. Het gaat hierbij om onbetaalde zorg van meer dan acht uur per week of met een duur van minimaal drie maanden.</p> <p>Ruim anderhalf miljoen mensen in Nederland geven intensief of langdurig mantelzorg. Intensief en langdurig zorgen voor een ander kan als zwaar worden ervaren. Van deze mantelzorgers voelt een op de zeven, ongeveer 220 duizend personen, zich tamelijk zwaar tot zwaar belast. Vrouwen geven vaker mantelzorg dan mannen (15 om 9 %). De meeste mantelzorgers bevinden zich in de leeftijdsgroep 50 tot 65 jaar (19%). Vanwege de vergrijzing en hervormingen in de zorgsector zal de druk op de mantelzorgers de komende jaren eerder toenemen. Ouderen hebben immers vaker beperkingen en chronische ziekten, en zullen</p>

	Beleidsterrein/onderwerp	Welke plannen worden er genoemd?	Analyse en aanbevelingen
		<p>basisfuncties vrijwilligerswerk en mantelzorg aan de hervormingen langdurige zorg, het uitvoeren van een actieplan scholing voor zorg- en ondersteuningsprofessionals en het beschikbaar stellen van de toolkit mantelzorg voor de eerste- en tweedelijnszorg.</p>	<p>daardoor vaker zorg nodig hebben (bron: CBS).</p> <p>De huidige plannen zullen de druk op mantelzorgers vergroten. Dit kan leiden tot een grotere groep mantelzorgers die zich zwaar belast voelt. In de begrotingsnota is opgenomen dat mantelzorgers ondersteund moeten worden. De specifieke agenda is hiervoor nog niet bekend. Indien mantelzorgers niet voldoende ondersteund worden, kan dit leiden tot overbelasting en uitval op de arbeidsmarkt. Een effect dat met de huidige verdeling van zorgtaken vooral op vrouwen (en de economische zelfstandigheid van vrouwen) een negatief effect zal hebben.</p> <p>Atria pleit voor gendersensitiefbeleid dat rekening houdt met de huidige verschillen in arbeid en zorg tussen mannen en vrouwen. Het streven naar meer economische zelfstandigheid kan in gevaar komen bij de groeiende druk op mantelzorg. Gedacht kan worden aan campagnes of stimuleringsmaatregelen die meer mannen oproepen om mantelzorg op zich te nemen, zodat een meer gelijke taakverdeling van mantelzorg tussen mannen en vrouwen ontstaat (zie ook paragraaf 7.6: op de arbeid-en-zorg-top met sociale partners dit najaar is een van de onderwerpen het stimuleren van een grotere betrokkenheid van mannen bij (mantel)zorgtaken).</p>
10.4	Arbeidsmarkt en zorgpersoneel	<p><i>Investeren in arbeidsmarkt en zorgpersoneel</i> In het voorjaar van 2013 sloot de regering met werkgevers en werknemers het Zorgakkoord. Met de structurele middelen die daaruit beschikbaar komen, wordt in de curatieve zorg geïnvesteerd in verbetering van de arbeidsmarktpositie van zorgpersoneel. Personeel op mbo-niveau krijgt een betere kans om</p>	<p>Door de bezuinigingen in de zorg zullen de komende jaren veel banen verdwijnen (huishoudelijke hulp, persoonlijke verzorging, verpleging). In de zorgsector werken veel vrouwen. Het verminderen van de arbeidsplaatsen zal dus veel vrouwen hun baan kosten. Dit wringt met het streven naar een</p>

	Beleidsterrein/onderwerp	Welke plannen worden er genoemd?	Analyse en aanbevelingen
		<p>door te stromen naar het hbo. Ook wordt ingezet op kwaliteitsverbetering, door scholing en bijscholing.</p> <p><i>Wijkverpleegkundigen</i> De wijkverpleegkundige is de onmisbare schakel in buurten en wijken. Sinds 2008 zijn er in het kader van het ZonMw-programma Zichtbare Schakel in 40 gemeenten ongeveer 350 wijkverpleegkundigen actief. Uit evaluaties blijkt dat de wijkverpleegkundige zorgt voor betere samenwerking tussen zorgverleners, tot minder opnames in ziekenhuizen en latere opname in verpleeghuizen. Vanaf 2015 komt er 200 miljoen euro extra ter beschikking om meer wijkverpleegkundigen aan te trekken. Ook wordt 50 miljoen euro geïnvesteerd in het opzetten van sociale wijkteams, waardoor de noodzakelijke verbinding tussen zorg en welzijn gemaakt kan worden.</p> <p><i>Arbeidsmarkt en werkgelegenheidseffecten</i> Werknemers in de ondersteuning en langdurige zorg zijn van grote waarde voor de kwaliteit ervan. De voorgenomen hervormingen veroorzaken onzekerheid bij deze werknemers. Het is van belang dat alle partijen zich tot het uiterste inspannen om gedwongen ontslagen te voorkomen. Maar banenverlies is niet helemaal uit te sluiten. Om de effecten van de hervormingen zo goed mogelijk te monitoren en waar mogelijk te verzachten wordt een arbeidsmarkteffectrapportage opgesteld. Mede aan de hand van deze effectrapportage wordt gekeken naar de werkgelegenheidseffecten en wordt een sectorplan zorg opgesteld. Het voornemen is om mensen die hun baan dreigen te verliezen via mobiliteit, omscholing, herscholing en bijscholing aan de slag te houden.</p>	<p>hogere arbeidsparticipatie en meer economische zelfstandigheid voor vrouwen.</p> <p>Omdat veranderingen in werkgelegenheid vooral vrouwen zullen treffen, dringt Atria erop aan om in de arbeidsmarkteffectrapportage ook te kijken naar genderspecifieke effecten.</p>
10.5	Decentralisatie WMO	<p><i>Brede verantwoordelijkheid gemeenten</i> Gemeenten krijgen een belangrijke rol bij de ondersteuning van mensen in hun zelfredzaamheid,</p>	<p>Vanaf 2015 wordt van zorgaanvragers verwacht dat ze éérs kijken of ze het eigen netwerk kunnen aanspreken voor de zorg die ze nodig</p>

	Beleidsterrein/onderwerp	Welke plannen worden er genoemd?	Analyse en aanbevelingen
		<p>maatschappelijke participatie en het zo lang mogelijk zelfstandig thuis blijven wonen. Dat geldt ook voor de burgers die nu nog zijn aangewezen op 'beschermde wonen'. Gemeenten krijgen de middelen en ruimte om te kunnen zorgen voor goede voorzieningen die passen bij de individuele behoeften en mogelijkheden van mensen. Voor degenen die geen regie meer kunnen voeren over hun eigen leven en bij wie permanent toezicht nodig is, blijft er een kern-AWBZ bestaan. Er worden wetsvoorstellen opgesteld die zowel de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) als de Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten (AWBZ) moeten vervangen. Deze wetten treden per 1 januari 2015 in werking.</p>	<p>hebben. Vanaf 2015 gaat het om de echtgenoot/echtgenote, inwonende kinderen, of andere huisgenoten. Van hen wordt hulp verwacht die 'naar algemene opvattingen in alle redelijkheid mag worden verwacht.' Lukt dat niet dan is het aan de gemeente om bij te springen.</p> <p>Volgens de Raad voor de Rechtspraak dreigen er mensen tussen de wal en het schip te belanden omdat er geen enkele wet is op basis waarvan iemand zijn kinderen, ouders, en huisgenoten tot iets kan verplichten. Maar omdat gemeenten straks wél zorg kunnen weigeren als ouders of kinderen niets willen, zouden zorgbehoevenden straks in de kou kunnen komen te staan. Tevens kan de overheveling van verantwoordelijkheden naar gemeenteniveau leiden tot toenemende rechtsonzekerheid en verschillen tussen gemeenten in de ondersteuning die zorgvragers kunnen ontvangen. De ene gemeente zal dus de zorgtaken wellicht adequater oppakken dan de andere.</p> <p>(Bron: www.rechtspraak.nl).</p> <p>Hierdoor kunnen de effecten van de hervormingen in de zorgsector verschillend uitpakken voor mannen en vrouwen in verschillende gemeenten in Nederland. Atria pleit dan ook voor een landelijk gendersensitief kwaliteitskader voor de aankomende decentralisaties, waarin beleid getoetst wordt op de effecten voor vrouwen en mannen, jongens en meisjes.</p>